Οἱ συστάσεις τῶν γενετιστῶν γιὰ τὴν προστασία τῆς ὑγείας

Οἱ ἀρρώστειες ἔχουν ἀκόμη «μέλλον»

ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΡΩΣΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΣ

ΜΟΣΧΑ. Πῶς θὰ ἀπαλλαγοῦν οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τὰ βάσανα ποὺ τοὺς ἐπιφέρουν οἱ ἀρρώστιες; Πῶς θὰ διαφυλάξουμε, τὴν ὑγεία τῶν ἀπογόνων μας; Ἡ ἐπίλυση αὐτῶν τῶν προβλημάτων ἐξαρτᾶται, σὲ μεγάλο βαθμό, ἀπὸ τὶς ἐπιτυχίες τῆς ἐπιστήμης γιὰ τὴν κληρονομικότητα — τόνισε σὲ συνομιλία, ποὺ παραθέτουμε σὲ συνέχεια, μὲ τὴν ἐπιστημονικὴ συνεργάτιδα τοῦ Πρακτορείου Τύπου «Νόβοστι», ὁ ἀκαδημαϊκὸς καὶ διευθυντὴς τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Ἰατρικῆς Γενετικῆς τῆς Ἀκαδημίας Ἰατρικῶν Ἐπιστημῶν τῆς ΕΣΣΔ, Νικολάϊ Μπότσκωφ.

Εἶναι γεγονὸς ὅτι τὰ καθήκοντα ποὺ ἔχει νὰ πραγματοποιήσει αὐτὴ ἡ ἐπιστήμη γίνονται ὅλο καὶ πιὸ πολύπλοκα καὶ σημαντικά. Μὲ βάση τὰ στοιχεῖα τῆς Παγκόσμιας Ὀργάνωσης Ὑγείας τὸ 20% τῆς παιδικῆς νοσηρότητας καὶ τὸ 15—20% τῆς παιδικῆς θνησιμότητας συνδέονται μὲ ἐκ γεννετῆς ψυχικὲς καὶ φυσικὲς ἀτέλειες τῆς ἀνάπτυξης 25% ὅλων τῶν παθήσεων στοὺς μεσήλικες καὶ τοὺς ἡλικιωμένους στὶς ὁποῖες συμπεριλαμβάνονται ἡ ὑπέρταση, ἡ ἀρτηριοσκλήρωση, τὸ γλαύκωμα, τὸ ἕλκος, συνδέονται μὲ τὴν κληρονομικὴ προδιάθεση Στὶς πέντε οἰκογένειες ἡ μία βαρύνεται μὲ κληρονομικὲς παθήσεις.

Ἂν προηγούμενα οἱ γιατροὶ ἦταν σὲ θέση νὰ διαγνώσουν μιὰ πάθηση μόνον ὅταν ἡ ἀρρώστια ἐκδηλωνόταν, σήμερα ἔχει γίνει δυνατὴ ἡ ἔγκαιρη διαγνωστική, ἡ διάγνωση, δηλαδή, ἀμέσως μὲ τὰ τὴ γέννηση τοῦ παιδιοῦ ἢ καὶ ὅταν ἀκόμα βρίσκεται στὴν περίοδο τῆς κύησης.

Στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση, ἔχουν ἐπεξεργαστεῖ μεθόδους ταχείας —διαγνωστικῆς, ποὺ ἐπιτρέπουν τὴ διεξαγωγὴ μαζικῶν ἐρευνῶν καὶ τὴ διάγνωση πάνω ἀπὸ 60 κληρονομικῶν παθήσεων στὴν ἀνταλλαγὴ τῆς ὕλης. Μεταξὺ αὐτῶν τῶν παθήσεων συγκαταλέγονται καὶ ὡρισμένες ποὺ πρόσφατα ἀκόμα ὁδηγοῦσαν στὴν πνευματικὴ ἢ φυσικὴ καθυστέρηση, σὲ βαριὲς ἀσθένειες. Περιοριζόντας στὴν τροφὴ τις οὐσίες, ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν ὁποίων στὸν ὀργανισμὸ ἔχει διαταραχθεῖ λόγω τῆς κληρονομικῆς ἀνεπάρκειας ἐνζύμων ἐπιτυγχάνεται ἡ πρόληψη τῆς ἐξέλιξης τῆς πάθησης.

Φυσικά, 60 ἀπὸ 1500 γνωστὲς κληρονομικὲς ἀσθένειες δὲν εἶναι πολλές. Αὐτὴ ὅμως εἶναι μόνον ἡ ἀρχή. Πλησιάζουμε στὴν κατανόηση τῶν μοριακῶν μηχανισμῶν τῶν ἀσθενειῶν καὶ αὐτὸ εἶναι ἡ ἀρχὴ μιᾶς ἐπανάστασης στὴν Ἰατρική.

Ἀντικείμενο ἰατρικῆς παρατήρησης γίνεται ὄχι μόνο ὁ ἄρρωστος, ἀλλὰ καὶ ἡ οἰκογένειά του. Μιὰ τέτοια ἀντιμετώπιση ἐπιτρέπει τὴν πρόληψη μεγάλου ἀριθμοῦ ἀσθενειῶν καὶ ἰδιαίτερα αὐτῶν ποὺ ἀναπτύσσονται στὰ πλαίσια τῆς κληρονομικῆς προδιάθεσης μὲ τὴν ἐπίδραση ὅμως ἐπιβλαβῶν παραγόντων τοῦ περιβάλλοντος.

Σὲ ποιὲς κατευθύνσεις ἀκόμα εἶναι δυνατὲς οἱ συστάσεις τῶν γενετιστῶν γιὰ τὴν πρακτικὴ προστασία τῆς ὑγείας;

Στὸ ἄμεσο μέλλον μποροῦν νὰ ἐμφανιστοῦν καινούργιες μέθοδοι διεύθυνσης τῆς ἀνάπτυξης τῶν ὀργανισμῶν στὴ βάση τῆς γνώσης τῶν νόμων τῆς γενετικῆς. Ἔχω ὑπόψη μου — δήλωσε ὁ Σοβιετικὸς Ἀκαδημαϊκὸς—συγκεκριμένες δίαιτες, προγράμματα, ἀλληλοσχέση τῶν περιόδων τῆς δράσης μὲ τὴν ἀνάπαυση, δηλαδή, ὅτι ἀναφέρεται στὴ διεύθυνση τοῦ κύκλου δραστηριότητας τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἔτσι μόνον ὅταν θ' ἀρχίσουν νὰ διευκρινίζονται οἱ βασικοὶ δρόμοι στὴ συσχέτιση τῶν γνωρισμάτων, στὸν προγραμματισμὸ τῶν πολύπλοκων φαινομένων τῆς γενετικῆς, ἀναδίονται καινούργιες δυνατότητες στὸν πρόληψη καὶ τὴ θεραπεία πολλῶν κληρονομικῶν ἀσθενειῶν. Δημιουργοῦνται νέες δυνατότητες στὴν προφυλακτικὴ τῆς διαιάρεσης τῆς ἀνταλλαγῆς τῆς ὕλης, ποὺ ἐμφανίζονται στοὺς ἐνήλικες καὶ τοὺς ἡλικιωμένους καὶ τὶς ὁποῖες τὶς συνδέουμε μὲ τὰ γηρατιά. Οἱ διαταραχὲς αὐτές, ἀναμφισβήτητα, προγραμματίζονται ἀπὸ τὸ γενετικὸ μηχανισμό, ποὺ ἀναπτύσσει τὴ δραστηριότητά του κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς στὰ πλαίσια συγκεκριμένων ἐξωτερικῶν συνθηκῶν.

Σημαίνει ὅτι ἡ μακροβιότητα εἶναι πρῶτ' ἀπ' ὅλα σύμπτωση τῶν εὐνοϊκῶν παραγόντων τῆς κληρονομικότητας καὶ τοῦ περιβάλλοντος;

Ἀναμφισβήτητα. Αὐτὴ εἶναι ἡ εὐνοϊκὴ σύμπτωση τοῦ κύκλου, ποὺ προγραμματίστηκε, μὲ τὶς καλύτερες ἐξωτερικὲς συνθῆκες ποὺ ἔχει ὁ ἄνθρωπος καὶ ποὺ ὁ ἴδιος δημιουργεῖ.

Σὲ ποιὸ βαθμὸ ἡ κληρονομικότητα τοῦ ἀνθρώπου ἀπειλεῖται ἀπὸ τὴν καθολικὴ μόλυνση τοῦ περιβάλλοντος;

Σήμερα γίνεται ὁλοένα καὶ συχνότερα λόγος γιὰ τὴν ἀδιάκοπη αὔξηση πρῶτ' ἀπ' ὅλα τῶν χημικῶν οὐσιῶν ποὺ μεταβάλλουν τὴν κληρονομικότητα. Δὲν εἶναι κάτι ποὺ ἔχει ἐπαληθευθεῖ.

Γνωρίζω τὶς ἀπαισιόδοξες προβλέψεις σχετικὰ μὲ τὴν παρακμὴ τῆς ἀνθρωπότητας, ποὺ κυκλοφοροῦν στὴ Δύση καὶ δὲν μπορῶ νὰ εἶναι σύμφωνος μὲ παρόμοιες ἀπόψεις. Αὐτὸ ποὺ πιστεύω εἶναι ὅτι καθήκον τῆς ἐπιστήμης εἶναι νὰ κάνει ἀντικειμενικὲς προγνώσεις καὶ νὰ μὴν τρομοκρατεῖ τοὺς πληθυσμοὺς καὶ τοὺς κρατικοὺς ἡγέτες μὲ τὸν κίνδυνο τῆς καταστροφῆς τῆς κληρονομικότητας τοῦ ἀνθρώπου.

Γιὰ μιὰ ἐπιτυχὴ πρόληψη ὁποιουδήποτε γενετικοῦ κινδύνου χρειάζονται τὰ ἀναγκαῖα καὶ κα τάλληλα μέτρα γιὰ τὸν καθορισμὸ αὐτοῦ τοῦ κινδύνου. Ἕνα ἀπ' αὐτὰ τὰ μέτρα εἶναι καὶ ἡ καλλιέργεια ἱστῶν ἀπὸ τὸν ὀργανισμὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ καθορισμὸς τῶν ἀπενεργειῶν ποὺ ἐπιφέρουν σ' αὐτοὺς τοὺς ἱστοὺς οἱ διάφορες χημικὲς οὐσίες καὶ ἡ δυνατότητα διαταραχῆς ποὺ μπορεῖ νὰ προκαλέσουν στὰ χρωματοσώματα. Ἤδη, ἔχουμε δοκιμάσει πάνω ἀπὸ 50 χημικὲς ἑνώσεις καὶ ἀνακαλύψαμε μιὰ σειρὰ ἀπὸ πιθανὰ ἐπικίνδυνες οὐσίες. Σ' αὐτὸν τὸν τομέα ἐργαζόμαστε στενὰ μὲ τοὺς ὑγιειονολόγους πρὸς τὴν κατεύθυνση τοῦ περιορισμοῦ, τῆς ἀπαγόρευσης ἢ τῆς ἐξουδετέρωσης τῶν ἐπικίνδυνων οὐσιῶν.

Σχετικὰ μὲ τὴν ἐκτίμηση τῆς μόλυνσης τοῦ περιβάλλοντος στὴν κληρονομικότητα τοῦ ἀνθρώπου ἐργάζονται, στὴν ΕΣΣΔ πολλὰ Ἰνστιτοῦτα, ἔχει δημιουργηθεῖ εἰδικὸ τμῆμα στὴν Κρατικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ὑπουργικοῦ συμβουλίου γιὰ τὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν τεχνική, ποὺ συντονίζει αὐτὲς τὶς ἐργασίες σ' ὅλη τὴ χώρα. Ταυτόχρονα ὅμως, αὐτὸ τὸ πρόβλημα εἶναι παγκόσμιο καὶ ἀπαιτεῖ συνένωση, σὲ διεθνῆ κλίμακα τῶν προσπαθειῶν. Καὶ ὅσο μεγαλύτερη καὶ καλύτερη, θὰ εἶναι ἡ συνεργασία σ αὐτὸν τὸν τομέα σὲ διεθνῆ κλίμακα, τόσο γρηγορότερα θὰ φθάσουμε στὴν ἐπιτυχία τῶν σκοπῶν μας: στὴν πραγματικὴ ἐκτίμηση τῶν μεταβολῶν στὴν κληρονομικότητα τοῦ ἀνθρώπου καὶ στὴν ἀποκατάσταση τῆς ἁρμονίας στὶς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων μὲ τὴ φύση.

ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ "ΣΠΙΓΚΕΛ„

Στὴ Σοβ. Ἕνωση διαλύεται ὁ ἕνας στοὺς 3 γάμους

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΑΙΤΙΑ

ΑΜΒΟΥΡΓΟ. Ὁ ἕνας στοὺς τρεῖς γάμους στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση διαλύεται — γράφει τὸ περιοδικὸ «Σπίγκελ». Τί νὰ φταίει ἄραγε; Οἱ γυναῖκες ξεθεώνονται στὴ δουλειά, οἱ ἄντρες τὸ ρίχνουν στὸ πιοτό, καὶ οἱ δυό τους ξέρουν ἐλάχιστα γιὰ τὸ σέξ.

Ἡ Μάσα μιὰ νεαρή, καὶ κάθε ἄλλο παρὰ εὐτυχισμένη Ρωσίδα παραπονιέται: «Ὅταν παντρευτῶ δὲν θὰ ὑπάρχει πιὰ καιρὸς γιὰ ἔρωτα». Καὶ κάθε φορὰ ποὺ σὲ κάποιο σοβιετικὸ θέατρο παίζεται ὁ «Γλάρος» τοῦ Τσέχωφ, οἱ θεατὲς στὴν ἀνάλογη σκηνὴ χειροκροτοῦν μὲ πραγματικὸ πάθος.

Φαίνεται ὅτι οἱ φόβοι τῆς Μάσα εἶναι δικαιολογημένοι. Στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση σημειώνεται ἕνα τρομαχτικὸ κῦμα διαζυγίων. Ὁ ἕνας στοὺς τρεῖς γάμους διαλύεται. Στὴ Μόσχα καὶ τὸ Λένινγκραντ μάλιστα χωρίζουν τὸ ἕνα στὰ δύο ζευγάρια. Τὸ 10% τῶν ζευγαριῶν χωρίζουν μετὰ ἀπὸ ἕνα χρόνο γάμου, ἐνῶ 5% δὲν ἀντέχουν οὔτε τρεῖς μῆνες.

Πολλὰ τὰ κοινωνικὰ προβλήματα τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως. Ὁ σοβιετικὸς ἄντρας ἐξακολουθεῖ νὰ θεωρεῖται πατριάρχης καὶ θεωρεῖ τὸ νοικυριὸ καθαρὰ γυναικεία ὑπόθεση. Ἔχει ὑπολογιστεῖ ὅτι μιὰ γυναίκα τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης δουλεύει κατὰ μέσο ὅρο 70 ὧρες τὴν ἑβδομάδα, 40 ἐπαγγελματικὰ καὶ 30 στὸ σπίτι, ἐνῶ ἐπαγγελματικὰ δουλεύει τὸ 80% τοῦ συνολικοῦ γυναικείου πληθυσμοῦ. Ἐνῶ λοιπὸν οἱ γυναῖκες ξεθεώνονται, οἱ ἄντρες νοιώθουν... παραμελημένοι. Καὶ οἱ γυναῖκες τοὺς ἄρχισαν πιὰ νὰ μὴν τοὺς δέχονται ἀγόγγυστα νὰ γυρνᾶνε στὸ σπίτι πιωμένοι, νὰ κάθονται στὴν τηλεόραση καὶ ὄχι σπάνια νὰ ξεσποῦν ἀκόμα καὶ βίαια ἐπάνω τους.

Σχεδὸν κάθε γυναίκα ποὺ κάνει αἴτηση διαζυγίου κατηγορεῖ τὸν ἄντρα της γιὰ τεμπελιά, ἐνῶ ἕνας ἄλλος συχνότατος λόγος διαζυγίου εἶναι «ὁ ἀλκοολισμὸς καὶ ἡ βίαιη συμπεριφορὰ τοῦ συζύγου».

Καὶ νὰ ποὺ οἱ σοβιετικοὶ ἄντρες ἀπὸ τὴ μεριά τους δὲν ἀντέχουν τὴ «χειραφέτηση τῆς γυναίκας», ἔτσι τουλάχιστον ὅπως παρουσιάζεται καὶ προωθεῖται ἀπὸ τὴν κυβέρνηση τῆς χώρας τους. Καὶ παραπονιοῦνται ὅτι οἱ γυναῖκες ἔγασαν τὴ «θηλυκότητά τους». Ἔτσι ἕνας ἀναγνώστης τῆς «Λιτερβατούρναγια γκαζέτα» ἔστειλε στὸ περιοδικὸ τὴν ἑξῆς ἐπιστολή: «Κάθε ἄντρας, ὀνειρεύεται μιὰ γυναίκα τρυφερή, γλυκειά, ταπεινὴ καὶ ντροπαλή — τέτοιες γυναῖκες ὅμως δυστυχῶς ὑπάρχουν πιὰ ἐλάχιστες Οἱ ἄντρες δὲν ἀντέχουν πιὰ αὐτὰ τὰ σκληρὰ θηλυκὰ ποὺ συμπεριφέρονται σὰν «κάου μπόϋς» ποὺ καπνίζουν, πίνουν βότκα ἀπ' τὰ μπουκάλια, ντύνονται ἀνέμελα καὶ ἔχουν τὸ σπίτι τους μέσα στὴν ἀκαταστασία...». Δωδεκάδες τέτοια γράμματα ἔλαβε τὸ περιοδικό.

Τὸ περιοδικὸ τῆς νεολαίας «Κομσομόλσκαγια Πράβδα» δίνει μιὰ ἄλλη ἐξήγηση γιὰ τὸ φαινόμενο τῶν διαζυγίων: «Ἡ σεξουαλικὴ ἄγνοια τῶν νέων ἀνθρώπων προκαλεῖ ἕναν ὠκεανὸ δραμάτων καὶ θάλασσες δακρύων», γράφει, καὶ κριτικάρει τὴν ἐλλιπέστατη σεξουαλικὴ διαπαιδαγώγηση τῆς σοβιετικῆς νεολαίας.

Πραγματικά, ἐλάχιστοι σοβιετικοὶ πολίτες ξέρουν νὰ προφυλαχτοῦν ἀπὸ μιὰ ἀνεπιθύμητη ἐγκυμοσύνη. Ἀλλὰ ἀκόμα καὶ γι' αὐτοὺς ποὺ ἔχουν κάποιες γνώσεις, τὰ πράγματα, δὲν εἶναι εὔκολα. Τὸ ἀντισύλληπτικὸ χάπι εἶναι δυσεύρετο, ἐνῶ τὰ ἐγχώρια προϊόντα ἔχουν πολὺ δυνατὲς παρενέργειες καὶ πολὺ λίγες γυναῖκες θὰ τολμοῦσαν νὰ τὰ χρησιμοποιήσουν.

Λέγεται ὅτι ἀκόμα καὶ τὸ κλασικὸ μέσο ἀντισύλληψης, τὸ προφυλακτικό, εἶναι ἐπίσης πολὺ κακῆς ποιότητας. καὶ χρησιμοποιεῖται κι' αὐτὸ ἐλάχιστα. Κι' ἔτσι, στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση ἀντιστοιχοῦν δύο ἀμβλώσεις σὲ μιὰ γέννηση!

Στὰ σοβιετικὰ φίλμ τὸ γυμνὸ εἶναι ἀπαγορευμένο. Σεξουαλικὴ διαπαιδαγώγηση ἀρχισε νὰ γίνεται σὲ μερικὰ μόνο σχολεῖα ἀπὸ τὸ 1972, ἐνῶ τὸ πρωτο κάπως διαφωτιστικὸ βιβλίο ἐκδόθηκε τὸ 1974. Μὲ τίτλο «Ἡ σεξουαλικὴ παθολογία τῆς γυναίκας», τὸ βιβλίο αὐτὸ τοῦ καθηγητὴ ἀπὸ τὸ Λένινγκραντ Ζόζανιόφσκι, ἔγινε ἀνάρπαστο. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅμως, ὅτι δὲν θὰ μποροῦσε νὰ χαρακτηριστεῖ ἀκριβῶς προοδευτικό. Στὸ ἐρώτημα, γιὰ παράδειγμα, ποὺ καὶ πότε θάπρεπε νὰ κάνει ἡ γυναίκα ἔρωτα, ὁ καθηγητὴς ἀπαντάει: «Ὁπουδήποτε, καὶ ὅποτε θέλει. Φτάνει τὸ πρωῖ νὰ ὑπάρχει ὁ χρόνος γιὰ νά... μὴν ἀργήσει στὴ δουλειά της, καὶ νὰ διατηρήσει τὶς δυνάμεις της καὶ τὴ νύχτα τὸ πολὺ μιὰ φορά, γιὰ νὰ.... μὴν κουράσει τὸν ἄντρα της».

Γιὰ τὶς προγαμιαῖες σχέσεις ὁ καθηγητὴς γράφει ὅτι εἶναι «πηγὴ σοβαρῶν ψυχικῶν διαταραχῶν, καὶ μπορεῖ νὰ ὁδηγήσουν στὴν κοινωνικὴ ἀποξένωση τῆς προσωπικότητας». Τὸ γιατὶ βέβαια δὲν τὸ ἐξηγεῖ ὁ καθηγητὴς Σβγαντόστς.

ΣΕΞ ΚΑΙ.... ΔΙΨΑ

Αὐτὰ λοιπὸν συμβαίνουν στὴν πρώτη στὴν ἱστορία σοσιαλιστικὴ χώρα. Στὴ χώρα ὅπου τὰ πρῶτα χρόνια, μετὰ τὴν Ὀκτωβριανὴ Ἐπανάσταση, ἄνθιζε ὁ ἐλεύθερος ἔρωτας καὶ ἡ πιὸ προοδευτικὴ σεξουαλικὴ πολιτική. Ὁ Βίλχελμ Ράϊχ, εἶχε ἐκτιμήσει τὴν κατάσταση αὐτὴ στὶς ἀρχὲς τῆς δεκαετίας τοῦ 1920 σὰν «σεξουαλικὴ ἐπανάσταση».

Τότε εἶχε γράψει καὶ ἡ Ἀλεξάνδρα Κολλοντάϊ, ἡ πρώτη γυναίκα ὑπουργὸς στὴν κυβέρνηση τοῦ Λένιν, τὸ βιβλίο της «Ἡ νέα ἠθικὴ καὶ ἡ ἐργατικὴ τάξη» στὸ ὁποῖο ἔλεγε ὅτι ἡ ἐρωτικὴ ἀνάγκη εἶναι ἀπόλυτα φυσική, καὶ πρέπει νὰ ἱκανοποιεῖται μὲ τὴν ἴδια ἁπλότητα σὰ νὰ πίνουμε ἕνα δροσερὸ ποτήρι νερὸ γιὰ νά... ξεδιψάσουμε.

Ἡ θεωρία αὐτὴ πολεμήθηκε ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Λένιν, ποὺ ὑποστήριζε ὅτι «ἡ ἀσχολία μὲ τὰ σεξουαλικὰ θέματα ἀποπροσανατολίζει τὴν ἐργατικὴ τάξη ἀπὸ τὸν πολιτικὸ ἀγῶνα καὶ ὅτι ἕνας κομμουνιστὴς πρέπει πάνω ἀπ' ὅλα νὰ εἶναι ἐγκρατής».

Ἐπὶ Στάλιν, βέβαια, τὰ πράγματα γίναν ἀκόμα πιὸ φοβερά. Τὸ 1934—36 οἱ ὁμοφυλόφιλοι κυνηγήθηκαν ἄγρια, ἡ ἄμβλωση ἀπαγορεύτηκε καὶ τὸ διαζύγιο οἱ τρυφερότητες δημόσια ἦταν ἦταν δυσκολότατο. Ἀκόμα καὶ ἀπαγορευμένες.

Ἀπὸ τὸ 1955 οἱ αὐστηρὲς ἀπαγορεύσεις ἄρθηκαν. Δὲν παύουν ὅμως, νὰ ἰσχύουν ἄπειρα τα μπού· Ἐπίσημα τὸ σὲξ ἀντιμετωπίζεται σὰν μέσον τῆς οἰκογενειακῆς πολιτικῆς, γιὰ τὴν παραγωγὴ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ καὶ στρατιωτῶν. Μητέρες μὲ πάνω ἀπὸ 10 παιδιὰ ἀνακηρύσσονται ἐπίσημα «μάνες — ἡρωΐδες» ἐνῶ αὐξήθηκε τὸ ἐπίδομα γιὰ τὶς πολύτεκνες.

ΚΛΕΙΔΙΑ Σ' ΕΝΑ ΛΕΠΤΟ
ΕΠΙΣΚΕΥΑΙ ΑΝΑΠΤΗΡΩΝ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΠΑΝΤΟΣ ΤΥΠΟΥ
τοποθετοῦμε σοῦστες ἐξωθύρας
ΑΝ ΚΛΕΙΣΤΕΙΤΕ ΕΞΩ
Τηλεφωνήσατε
220-666
ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ
ΝΙΚ. ΣΚΟΝΔΡΑΣ
ΜΑΙΖΩΝΟΣ 70
Παραπλεύρως ΜΟΥΣΤΑΚΗ

ΣΤΙΣ ΗΝΩΜ. ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ

Ἐνθαρρύνεται ἡ δραστηριότητα τῶν ὑπερηλίκων

ΣΥΝΤΕΛΕΙ ΣΤΗΝ ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΗΤΑ

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ. Ἡ διατήρησις τῆς δραστηριότητος εἰς τοὺς ὑπερηλίκους διὰ τῆς ἀσκήσεως καὶ τῆς διατηρήσεως τῶν πνευματικῶν των ἱκανοτήτων ἔχει σημειώσει σοβαρὰς ἐπιτυχίας εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ὅπως, ἄλλως τε, καὶ εἰς ἄλλας πολιτισμένας χώρας. Τοῦτο ἔχει καταστῆ δυνατὸν χάρις εἰς τὴν συστηματικὴν καλλιέργειαν, τόσον εἰς τοὺς ὑπερήλικας ὅσον καὶ εἰς ὁλόκληρον τὸ κοινωνικὸν περιβάλλον τῆς ἀντιλήψεως ὅτι, εἰς τὰ καλλιεργημένα ἰδίως, πνευματικῶς, ἄτομα ἢ εἰς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ὑπῆρξαν δραστήρια κατὰ τὸν ἐνεργὸν βίον των, δὲν ἀπαιτοῦνται εἰμὴ τὰ κατάλληλα ἐρεθίσματα καὶ μία κατάλληλος ἄσκησις, διὰ νὰ συνεχίσουν οἱ ὑπερήλικες, ἀκόμη καὶ εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν 80 ἢ 90 ἐτῶν, νὰ ζοῦν ὡς ζῶντα κύτταρα τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Φυσικά, τεράστιον ρόλον εἰς τὸ ἐπιτευγμα αὐτό, παίζει τὸ περιβάλλον τοῦ ὑπερήλικος καὶ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ αἱ προσπάθειαι τῶν οἰκείων των.

ΓΕΡΟΝΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ

Ἡ διάγνωσις ὅτι ἡ ἀδράνεια εἰς τὴν ὁποίαν περιπίπτουν τὰ ἡλικιωμένα ἄτομα μετὰ τὴν συνταξιοδότησίν του τὰ ὁδηγεῖ εἰς τὸν γεροντισμὸν καὶ εἰς τὸν πρόωρον θάνατον ὤθησε, προσφάτως, τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας καὶ τὴν Σκανδιναυΐαν νὰ αὐξήσουν τὴν ἡλικίαν τῆς συνταξιοδοτήσεως ἀπὸ τὸ 65ον εἰς τὸ 70ὸν ἔτος.

Τὴν πρώτην πειραματικὴν ἀπόδειξιν ὅτι τὸ περιβάλλον παίζει ἀποφασιστικὸν ρόλον εἰς τὴν διατήρησιν τῆς δραστηριότητός των, ἔδωκαν τὰ πειράματα, τῷ 1971, τῶν Λόϊου καὶ Σίλβεστον ἐπὶ ἀτόμων ἡλικίας 80—96 ἐτῶν. Τὰ πειράματα ἐκεῖνα ἔδειξαν μίαν σημαντικὴν αὔξησιν τῶν ἀτομικῶν ἱκανοτήτων μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν ἑνὸς προγράμματος δραστηριοποιήσεως τοῦ περιβάλλοντος εἰς διάστημα μόλις 6 μηνῶν. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ προγράμματος αὐτοῦ εἰς ἄτομα τὰ ὁποῖα εἶχον περιέλθει εἰς κατάστασιν γεροντικῆς ἀνίας ἔφερεν ἐξ ἴσου σημαντικὰ ἀποτελέσματα Ἕτεραι μελέται καταδεικνύουν τὴν ἐπιτυχίαν τῶν προγραμμάτων ἀποκαταστάσεως ἀσθενῶν οἱ ὁποῖοι ἀναρρωνύουν ἐκ σοβαρῶν ἐγκεφαλικῶν βλαβῶν (συμφορήσεων, κλπ.). Εἰς ὡρισμένας περιπτώσεις, ἡ ἀποκατάστασις ὑπῆρξε καταπληκτική, σχεδὸν θαυματουργός.

Ἡ ἀντίληψις τῆς διατηρήσεως ἐν ἐνεργείᾳ τῆς φαιᾶς οὐσίας τοῦ ἐγκεφάλου ἐπέφερεν εἰς τοὺς ἡλικιωμένους τὴν τάσιν παρακολουθήσεως μορφωτικῶν μαθημάτων. Οὕτω, εἰς μίαν πρόσφατον ἐκπομπὴν τῆς Τηλοψίας εἰς τὸ Λὸς Ἄντζελες, παρουσιάσθη μία ἡλικιωμένη γυνή, ἡλικίας 81 ἐτῶν ἡ ὁποία εἶχε λάβει μετὰ ἓν ἔτος τακτικῆς παρακολουθήσεως μαθημάτων, ἓν πτυχίον Ἀνθρωπιστικῶν Ἐπιστημῶν ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Καλιφορνίας. Εἰς μίαν ἄλλην περίπτωσιν, μία γυνή, ἡλικίας 75 ἐτῶν, ἔλαβε δίπλωμα Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κοννεκτικούτης.

ΟΙ ΓΕΡΟΝΤΕΣ ΦΟΙΤΗΤΑΙ

Διὰ νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς τὴν ηὐξημένην ζήτησιν, τὰ πλεῖστα τῶν Ἀμερικανικῶν Πανεπιστημίων ἵδρυσαν εἰδικὰ τμήματα δι' ἐνήλικας καὶ ἡλικιωμένους. εἰς τὰ πλαίσια τῶν Σχολῶν Συνεχοῦς Ἐκπαιδεύσεως. Ἐνίοτε, τὰ μαθήματα εἶναι θερινά, συχνὰ βραδινὰ ἢ συγκεντρωμένα κατὰ τὸ Σαββατοκύριακον. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἡλικιωμένων προτιμοῦν τὰ φιλολογικά, τὰ νομικὰ καὶ τὰ οἰκονομικὰ μαθήματα. Οἱ ἡλικιωμένοι φοιτηταὶ οἱ ὁποῖοι, ἄλλοτε, ἐθεωροῦντο ὡς παρίαι, σήμερον ἔχουν τὴν συμπάθειαν τῶν νέων συμφοιτητῶν των.

Εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Καλιφορνίας (ἕνα ἐκ τῶν μεγαλυτέρων πανεπιστημιακῶν συγκροτημάτων τοῦ κόσμου). ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν ἀνῆλθε, πέρυσιν, εἰς 1.265.000 ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 2%ο ἦσαν ἡλικιωμένοι. Εἰς τὸ σύνολον τῶν Ἀμερικανικῶν πανεπιστημίων τῷ 1977 ὑπῆρχον 5.5 ἑκατομ. φοιτηταὶ ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 2%ο ἦσαν ἡλικίας ἄνω τῶν 50 ἐτῶν

Τὰ σημαντικότερα γεγονότα τοῦ κόσμου στὰ τελευταῖα 135 χρόνια

Πρῶτο τὸ «ξύπνημα» τῆς γυναίκας

ΛΟΝΔΙΝΟ. Ἂν σᾶς ρωτοῦσαν ποιὰ θεωρεῖτε σὰν τὰ δέκα συγκλονιστικότερα παγκόσμια, γεγονότα, ποὺ συνέθησαν στὴ διάρκεια τῶν τελευταίων 135 χρόνων — τῶν πιὸ κρίσιμων καὶ ἀποφασιστικῶν γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα — τί θὰ ἀπαντούσατε;

Ἡ ἔγκυρη ἀγγλικὴ ἐπιθεώρηση «Ἐκόνομιστ», συμπληρώνοντας φέτος τὰ 135 χρόνια τῆς ζωῆς της, κατάρτισε ἕναν κατάλογο μὲ τὰ δέκα, κατὰ σειρὰ προτεραιότητας, συγκλονιστικότερα γεγονότα σὲ διεθνῆ κλίμακα, ποὺ συνέθησαν τὰ τελευταῖα 135 χρόνια.

Νο 1: Ἡ τεράστια ἀλλαγὴ ποὺ ἐπῆλθε στὴ θέση τῆς γυναίκας εἶναι τὸ πιὸ συγκλονιστικὸ γεγονὸς κατὰ τὴ βρεταννικὴ ἐπιθεώρηση. Ἡ γυναίκα, ποὺ στὴ Βικτωριανὴ ἀκόμα ἐποχὴ ἐθεωρεῖτο «κτῆμα» του ἄνδρα τονίζει ὁ «Ἐκονομίστ», σήμερα μπορεῖ νὰ κερδίζει ἕνα ψηλὸ μισθὸ σὰν γιατρός, δικηγόρος, πανεπιστημιακὸς διδάσκαλος, συγγραφέας ἐπιστήμονας καί, οὐσιαστικὰ νὰ ἀπασχολεῖται σ' ὁποιονδήποτε τομέα καταπιάνεται καὶ ὁ ἄνδρας.

Νο 2: Οἱ θεωρίες τοῦ Φροῦντ καὶ ἡ ἐξέλιξη τῆς ψυχανάλυσης — μὲ τέτοιες ἐπαναστατικὲς συνέπειες, ποὺ σήμερα εἶναι σχεδὸν ἀδιανόητο νὰ φανταστοῦμε τὴ θεραπεία τῶν νευρωτικῶν καὶ ψυχικῶν καταστάσεων, χωρὶς νὰ ἀνατρέξουμε στὶς φροϋδικὲς θεωρίες.

Νο 3: Ἡ θεωρία τοῦ Δαρβίνου, γιὰ τὴν καταγωγὴ τῶν εἰδῶν ποὺ ἐπέφερε ἀληθινὴ ἐπανάσταση στὶς μέχρι τότε γνώσεις τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὴν καταγωγὴ του καὶ ἐπεσήμανε τὴν ἐπικράτηση τῶν προνομιούχων εἰδῶν στὸν ἀγῶνα ἐπιβίωσης.

Νο 4: Τὸ Κομμουνιστικὸ Μανιφέστο καὶ ἡ Ὀκτωβριανὴ Ἐπανάσταση· Ὁ Μὰρξ ἀνακάλυψε ὅτι κλειδὶ τῶν ἀνθρωπίνων ὑποθέσεων εἶναι ἡ Οἰκονομία — ἡ πάλη γιὰ τὸν ἔλεγχο τῶν πηγῶν πλούτου καὶ τῶν μέσων παραγωγῆς. Ὀραματίστηκε τὴν κατάργηση τῆς ἐκμετάλλευσης τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ ἄνθρωπο καὶ τὴν ἐδραίωση τῆς ἀταξικῆς κοινωνίας.

Νο 5: Ὁ φασισμὸς καὶ ἡ ἄνοδος τῶν ὁλοκληρωτικῶν δικτατορικῶν καθεστώτων — φασιομος στὴν Ἰταλία, ναζισμὸς στὴ Γερμανία. Ἐμφανίστηκαν σὰν ὁλοκληρωτ